

**G E N
T L E
M A N**

**Adam
Granville**

**G E N
T L E
M A N**

**Podręcznik
dla klas
wyższych**

Tekst i wybór ilustracji
Adam Granville
(granville@interia.eu)

Projekt graficzny
Władysław Pluta

Redakcja
Edyta Podolska-Frej

Współpraca redakcyjna
Tomasz Mikołajczak

Korekta
Joanna Fortuna

DTP
Inter Line SC
Piotr Hrehorowicz
Małgorzata Punzet

Przygotowanie materiałów do druku
Studio Kolor, Rudna Mała

Druk
Drukarnia Perfekt, Warszawa
Printed in Poland

PAPYRUS

Wydrukowano na papierze GardaMatt Ultra 130g
dostarczonym przez Papyrus Sp. z o.o.

ISBN 978-83-7576-340-9

Wydanie drugie, zmienione

Olszanica 2019

© Copyright by BOSZ 2019

Treść rozdziałów dotyczących kawy i napojów alkoholowych
została skonsultowana z Florianem Nowakiem.

BOSZ

Wydawca
BOSZ Szymanik i wspólnicy sp. jawna
38-722 Olszanica 311
Biuro: ul. Przemysłowa 14, 38-600 Lesko
tel. +48 13 469 90 00, +48 13 469 90 10
faks +48 13 469 61 88
biuro@bosz.com.pl
www.bosz.com.pl

SPIS TREŚCI

9	Wstęp	
	1.	
10	Forma i treść	
	2.	
12	Pieniądze w życiu dżentelmena	
	3.	
17	Garderoba	
17	Istota męskiej elegancji	
19	U krawca	
23	Koszule	
29	Bielizna	
31	Marynarki	
36	Spodnie	
37	Paski, szelki, kamizelki	
41	Poszetka i chusteczka do nosa	
43	Krawat	
53	Muszka	
54	Musznik	
54	Plastron	
55	Fular	
55	U krawca	
59	Stroje formalne	
85	Stroje nieoficjalne	
90	Okrycia wierzchnie	
95	Nakrycia głowy	
100	Metki i monogramy	
102	Stroje ślubne	
104	Stroje do kościoła	
104	Stroje pogrzebowe	
	4.	
106	Buty	
106	Buty miarowe	
111	Elementy stylistyczne butów szkockich	
113	Inne klasyczne typy obuwia męskiego	
116	Dobór butów do stroju	
118	Propedeutyka czyszczenia i pielęgnacji butów	
120	Sznurowanie butów	
120	Wiązanie sznurowadeł	
121	Naprawy butów	
123	U szewca	
	5.	
124	Biżuteria	
124	Złoto	
126	Srebro	
126	Platyna	
127	Diamenty	
143	Perły	
146	Szmaragdy	
146	Biżuteria męska	
155	Zasady noszenia pierścieni i obrączek	
	6.	
160	Zegarki	
160	Mechanizm zegarka	
165	Koperta	
166	Cyferblat	
167	Pasek/bransoleta	
167	Ocena jakości zegarków	
170	Czy dobre zegarki wytwarza się tylko w Szwajcarii?	
171	Zasady noszenia zegarków	

7.

- 172 **Wieczne pióra**
- 172 Rodzaje piór
- 173 Elementy pióra
- 176 Atrament
- 177 Wybór pióra

8.

- 182 **Perfumy**
- 182 Fizjologia perfum
- 184 Fazy oddziaływania zapachu
- 185 Perfumy męskie
- 188 Klasyfikacja perfum
- 191 Anatomia perfum
- 191 Psychologiczna analiza perfum
- 192 Feminizacja męskich perfum
- 193 Perfumy w Biblii

9.

- 194 **Herby**
- 194 Czy powinienem mieć herb?
- 194 Czy mam prawo do herbu?
- 195 Poszukiwanie szlacheckich korzeni
- 196 Zarys heraldyki
- 210 Dokumentacja szlachecka
- 211 Herby spółek prawa handlowego i instytucji
- 213 Rejestrowanie herbów
- 213 Projektowanie herbów

10.

- 220 **Honor i grzeczność**
- 220 Egzotyka honoru
- 221 Honor
- 221 Zdolność honorowa
- 222 Obrza
- 222 Żądanie zadośćuczynienia (satysfakcji honorowej)
- 223 Wyjaśnianie sprawy honorowej
- 223 Konsekwencje obrzy
- 224 Zakończenie sprawy honorowej
- 224 Wynikające z kodeksu honorowego zasady *savoir-vivre'u*
- 232 Tytuły

11.

- 235 **Korespondencja**
- 235 Bilety wizytowe
- 237 Karty do korespondencji
- 237 Zaproszenia

12.

- 241 **Woda**
- 241 Kariera wody
- 242 Rodzaje wód
- 243 Gastronomiczne cechy wody
- 244 Woda do kawy
- 244 Woda do koktajli
- 244 Woda do wina
- 245 Woda do whisky
- 245 Woda do picia pomiędzy posiłkami
- 245 Woda wodociągowa

13.

- 247 **Wysokie procenty**
- 247 Rumy
- 249 Kminkówki
- 249 Tequile i mezcale
- 250 Likiery
- 250 Bittersy
- 250 Dżiny
- 251 Koniaki
- 255 Wódki czyste
- 258 Whisky

14.

- 267 **Piwo**
- 267 Pożegnania...
- 267 I powroty
- 268 Reinheitsgebot
- 269 Piwo w lokalu

15.

- 270 **Wino**
- 271 Klasyfikacja win
- 276 Podawanie wina

16.

- 284 **Szampan**
- 284 Produkcja
- 284 Gatunki szampana
- 285 Marki szampana
- 286 Butelki do szampana
- 287 Jak pić?
- 289 Kuchnia szampańska
- 289 Chrzczenie statków
- 289 Imperium CIVC

17.

- 291 **Wina likierowe**
- 291 Sherry

- 291 Porto
- 292 Wermuty

18.

- 293 **Sake**
- 293 Wytwarzanie sake
- 294 Podawanie sake
- 295 Podsumowanie

19.

- 297 **Koktajle**
- 297 Trochę historii
- 302 Wyposażenie baru
- 304 Przyrządzanie koktajli
- 312 Mocktaile
- 312 Ośła ławka koktajli

20.

- 313 **Kawa**
- 313 Gatunki kawy
- 314 Palenie kawy
- 314 Parzenie kawy

21.

- 319 **Cygara**
- 319 Anatomia
- 320 Produkcja
- 321 Format
- 321 Przechowywanie cygar
- 322 Problemy przy przechowywaniu cygar
- 322 Palenie cygar
- 323 Jakie cygara wybrać?

22.

- 324 **Rodzaje przyjęć**
- 324 Godziny posiłków
- 324 Rodzaje posiłków
- 326 Święta

23.

- 328 **Ogólne zasady nakrywania do stołu**
- 328 Układanie menu
- 332 Rozmieszczenie nakryć
- 334 Elementy nakrycia stołu

24.

- 343 **Potrawy – sposoby nakrywania i jedzenia**
- 343 Nakrycie podstawowe
- 344 Befszyki (steki)
- 345 Carpaccio

- 346 Cielęcina i jagnięcina
- 346 Drób
- 349 Fondue
- 350 Gravad lax
- 350 Homary i langusty
- 351 Hot dogi
- 353 Karczochy
- 353 Kawior
- 356 Matiasy
- 356 Ostrygi
- 358 Raki
- 359 Sardynki
- 360 Sery
- 364 Sosy
- 365 Szparagi
- 365 Szynka parmeńska
- 366 Ślimaki
- 366 Zupy

25.

- 367 **Serwowanie potraw**
- 367 Po francusku
- 367 Po rosyjsku
- 368 Po angielsku
- 368 Po niemiecku
- 368 Który sposób wybrać?
- 369 Z lewej czy z prawej?
- 369 Tranżerowanie i filetowanie
- 373 Flambiowanie

26.

- 374 **Porcelana**
- 374 Etymologia
- 374 Historia
- 377 Technologia produkcji porcelany
- 377 Wybór porcelany

27.

- 381 **Sztućce**
- 381 Sztućce stołowe
- 384 Sztućce serwingowe
- 384 Sztućce do tranżerowania
- 384 Sztućce do przyjęć bufetowych
- 384 Pozostałe sztućce
- 384 Style sztućców
- 386 Grawerowanie sztućców

28.

- 387 **Kierowanie przebiegiem przyjęcia**
- 387 Sympozjarcha

- 387 Toasty
- 392 Toasty (cd.)
- 393 Przepijanie
- 393 Goście a alkohol
- 393 Scenografia i choreografia przyjęcia przy stole
- 397 Scenografia i choreografia przyjęcia bufetowego

29.

- 399 **Fortepiany**
- 399 Budowa fortepianu
- 401 Wybór marki
- 403 Wybór obudowy
- 406 Konserwacja fortepianu

30.

- 409 **Muzyka tła**

31.

- 410 **Bilard**
- 410 Odmiany gry
- 410 Stół
- 411 Bandy
- 411 Sukno
- 411 Bile
- 411 Kije
- 412 Elementy meblowe
- 412 Zakup stołu bilardowego

32.

- 414 **Teczki gości**

33.

- 416 **Dzieci**
- 416 Zasady wychowywania
- 417 Organizacja przyjęcia dla dzieci

34.

- 419 **Ochrona**
- 419 Specjalności zawodowe pracowników ochrony
- 421 Ochrona rezydencji – podstawy prawne
- 423 Uzbrojenie ochrony
- 425 Podział rezydencji na strefy
- 430 Inteligentna rezydencja
- 431 Eskortowanie
- 435 Działania rozpoznawcze
- 436 Ilu CPS-ów?
- 437 Wyszukanie pracowników ochrony

- 439 Dylematy etyczne oficerów ochrony
- 440 Koszty ochrony

35.

- 441 **Rezydencja**
- 441 Podział gospodarstwa rezydencjalnego na działy
- 441 Struktura organizacyjna gospodarstwa rezydencjalnego
- 442 Adiutant/szofer
- 442 Kucharz
- 444 Pokojówka
- 447 Sekretarka
- 449 Kamerdyner
- 454 Technik
- 455 Ogrodnik
- 455 Ogólne zasady doboru pracowników
- 456 Zarządzanie rezydencją

36.

- 460 **Undekalog dżentelmena**
- 462 **Spis ilustracji**

WSTĘP

Swego czasu kardynał Newman podjął ambitną próbę zdefiniowania dżentelmena: *It is almost a definition of a gentleman to say, that he is one who never inflicts pain*¹.

W Związku Radzieckim uważano, że: *Dżentelmen eto mężczyzna, katoryj piered pocałujem żeńszczyzny w ruku, wynimajet sigaretu izo rta*².

Jak widać, w gruncie rzeczy chodzi o to samo.

Dżentelmeńskość, do której zalicza się także poszanowanie dla adwersarza, nieprzypisywanie mu z góry złych zamiarów, jest fundamentem cywilizacji zachodniej. Na zaufaniu opiera się nowoczesna gospodarka, na poszanowaniu poglądów innych opiera się demokracja.

Czy jednak każdy układny mężczyzna jest dżentelmenem? Czy wystarczy być *gentle* – łagodnym, uprzejmym, unikającym konfliktów i przykrych sytuacji *softie*?

Trochę zasad też się przydaje, dżentelmen powinien być twardym „menem”, choćby w sprawach honoru czy koloru muszki do fraka. Tu wszelkie ustępstwa i kompromisy są nie do przyjęcia.

¹ „Zdefiniować dżentelmena to powiedzieć o kimś, że nie jest w stanie nikomu zadać bólu” (J.H. Newman, *The Idea of the University*, 2016; wyd. polskie: *Idea uniwersytetu*, przeł. Przemysław Mroczkowski, Warszawa 1990). Pełne wyliczenie cech dżentelmena zajęło Newmanowi całą stronę, co świadczy o tym, jak skomplikowanymi istotami są mężczyźni, a zwłaszcza dżentelmeni.

² *Dżentelmen to mężczyzna, który przed pocałowaniem kobiety w rękę wyjmuję papierosa z ust*. Autorstwo tej definicji przypisuje się niekiedy Barbarze Streisand, ale *bon mot* ten był znany, zanim jeszcze Barbara przysłała na świat.

A więc nareszcie mamy definicję! Dżentelmen to ktoś pomiędzy *gentle* a *man*! Zauważmy jednak, że pomiędzy tymi członami nie ma żadnego łącznika. Dżentelmeńskość znów okazała się czymś nieuchwytnym!

Niech tak zostanie, ponieważ nadmierne przywiązywanie wagi do bycia dżentelmenem może się okazać bardzo niedżentelmeńskie.

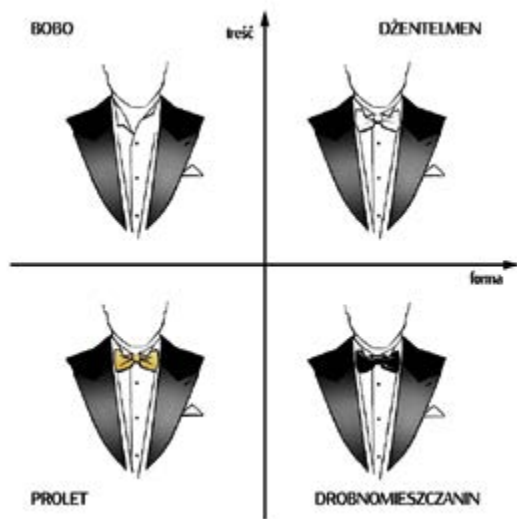
Dżentelmen nade wszystko ceni tradycję, naturalne materiały, ręczną pracę, *slow food*. Lubi to, co pokryte patyną czasu: frak po dziadku, buty, które mają ze trzydzieści lat (nieco inne preferencje ma tylko w stosunku do kobiet). Czyż istnieje lepsza recepta na przeżycie na naszej małej planecie, bez rujnowania jej zasobów?

Więcej można się dowiedzieć o dżentelmenie, czytając tę książkę. Zapraszamy do *slow reading*! Tylko jedna uwaga: to książka genderowa, pokazująca świat i kulturę z męskiego punktu widzenia. Co nie znaczy, że nie powinny po nią sięgnąć panie. Będzie dla nich cennym źródłem informacji o zagadkowych istotach dwunożnych zwanych mężczyznami.

1. FORMA I TREŚĆ

Kogo można nazwać dżentelmenem?

Wyobraźmy sobie układ współrzędnych. Niech osią odciętych będzie forma, a osią rzędnych treść. Cztery ćwiartki tego wykresu odpowiadają czterem stylom życia, które nazwać można: prolet, drobnomieszczanin, bobo i dżentelmen.

Ilustr. 1. Dżentelmen w układzie współrzędnych forma – treść

Czym wyróżniają się te style?

PROLECI

Życie proletów jest pozbawione zarówno formy, jak i treści. Tragizm takiego życia, chętnie patroszo-

nego w ekshibicjonistycznych widowiskach TV, może budzić współczucie, ale na szczęście prolet nie czuje bólu istnienia. Środkiem znieczulającym jest jego nihilizm (również estetyczny).

Kluczowa cecha proletów: **bezwstyd**¹.

Co założy prolet do fraka: muszkę ze złotego brokatu.

DROBNOMIESZCZANIE

Drobnomieszczanie to sól tej ziemi. My wszyscy z nich. Napisanie tej książki także jest przejawem drobnomieszczaństwa. Drobnomieszczanin lekko podgląda stojących wyżej od niego i stara się im dorównać, choć nie zawsze mu to wychodzi.

Kluczowa cecha drobnomieszczanina: **lęk**².

Co założy drobnomieszczanin do fraka: czarną muszkę.

BOBOS

Bobo (od *bourgeois bohemian* – mieszczańska cyganeria, nazwa wprowadzona przez Davida Brooksa, publicystę „New York Timesa”³) wybiera

¹ Jeśli proletów identyfikujemy z tą grupą społeczną, która według Bourdieu nazywa się klasą ludową, to cechuje ich także praktyczność, oszczędność i nastawienie na przyjemność zmysłową (P. Bourdieu, *Dystynkcja. Społeczna krytyka władzy sądzona*, przeł. P. Biłos, Scholar, Warszawa 2003).

² Bourdieu nazywa drobnomieszczan klasą średnią. Ich cechy to: naśladownictwo, powaga, pretensjonalność. *Ibidem*.

³ D. Brooks, *Bobos in Paradise: The New Upper Class and How They Got There*, Simon and Schuster, New York 2000.

zawsze to, co wymaga najmniej wysiłku i dlatego musi się nieźle natrudzić, aby ominąć te dziedziny życia, w których taki wysiłek jest wymagany. Totalna kontestacja jest dość męcząca, dlatego wygodniej jest być konformistą, ale trzeba przy tym zaznaczyć, że do pewnych aspektów (tych trudniejszych) jest się nastawionym „krytycznie”. Bobo żyje pod *przymusem nonkonformizmu* – jak to nazwał Ernst Bloch.

Kluczowa cecha bobo: **lenistwo**.

Co założy bobo do fraka? Bobo nie założy żadnej muszki. Przyjdzie w rozpiętej koszuli, obwieszając wszystkim, że jest nastawiony krytycznie do sztywniactwa. Tak naprawdę nie potrafi tej muszki zawiązać, a jest zbyt leniwy, żeby się tego nauczyć.

DŻENTELMENI

Pierwsza ćwiartka wykresu. Dżentelmen zna wszystkie reguły, dlatego może je łamać.

Kluczowa cecha dżentelmena: **beztroska**⁴.

Co założy dżentelmen do fraka: białą muszkę.

STYLOWO PRZEZ CAŁY DZIEŃ

Każdy dzień rozpoczyna się w punkcie przecięcia osi wykresu f-t. Dokąd dotrzemy wieczorem? Książka ta objaśnia, jak poruszać się w pierwszej ćwiartce tego układu współrzędnych, zarezerwowanej dla dżentelmenów. Przepraszam wszystkie panie. Nie potrafiłem o nich napisać nic sensownego. Ich piękna i czaru nie można ująć w reguły.

---

⁴ Bourdieu wymienia jako cechy klasy wyższej: dystans, bezinteresowność, nastawienie na czystą przyjemność. *Op. cit.*